

Tillsynsplan vatten & avlopp 2013-2021

Tillsynsplanen avser all tillsyn som miljö- och byggnadskontoret bedriver inom vatten och avloppsområdet, såväl enskilda, gemensamma som allmänna anläggningar. Den plan som hittills har funnits har främst avsett enskilda avlopp. Utvecklingsbehov och behov av åtgärder har via VA-översikt för Västerviks kommun (Översiktsplan 2025) huvudsakligen identifierats inom följande områden:

- Ett stort antal enskilda avlopp uppfyller inte gällande lagstiftnings krav på rening av näringsämnen och behöver uppdateras
- Det finns i vissa tätbebyggda områden stort behov av gemensamhetslösningar för vatten och avlopp
- Stora mängder tillskottsvatten kommer in i det allmänna spillvattennätet
- Fosfor från avloppsvatten återförs idag inte i nivå med nationellt mål
- Det finns ett behov av att långsiktigt säkra dricksvattenförsörjningen med dricksvatten i tillräckliga mängder
- Vatten och avloppsförsörjningen behöver anpassas för förväntade klimatförändringar

I Översiktsplan 2025 fastställs en VA-policy där det anges att tillsynsplan för vatten- och avloppstillsyn ska arbetas fram av Miljö- och byggnadsnämnden.

För att uppnå och upprätthålla en god status i våra vatten krävs åtgärder på flera fronter. Därför görs nu en samlad tillsynsplan med utgångspunkt i prioriterade områden. Dessa områden är när det gäller avlopp de recipienter som inte uppnår god ekologisk status, se karta i bilaga 1. En nyhet mot tidigare krav på enskilda avlopp är stegvis införda krav på hög skyddsnivå även vid ändring av en befintlig anläggning. Vad gäller vattenförsörjningen är det de områden som långsiktigt kan ge dricksvatten av god kvalitet och tillräcklig kvantitet som är prioriterade och här är också grundvattnets status viktig.

En viktig del i arbetet är att se till att nya problemområden inte uppstår. Om man i ett tidigt skede av planprocessen kan förutse och påvisa känsliga områden kan ny bebyggelse planeras där dricksvattenresurserna räcker till och avloppet går att lösa på ett hållbart sätt. Dagvatten är också en fråga som behöver beaktas och bevakas i plansammanhang för att åstadkomma långsiktigt hållbara planområden.

Tillsyn avlopp

I tabellen i bilaga 2 redovisas åtgärder i olika vattenområden i ett tidsperspektiv. Av kartan i bilaga 1 framgår Vattenmyndighetens klassning av kommunens vattendrag, sjöar och kustzon.

Krav på åtgärder av enskilda avlopp

Sedan flera år tillbaka pågår inventering, information och krav på åtgärder för enskilda avlopp i en prioriterad ordning områdesvis. Åtgärder ska genomföras inom två år från det att fastighetsägaren fått den första informationen. Arbetet har bedrivits utifrån

avrinningsområden för att kunna prioritera de mest utsatta recipienterna och samtidigt få en samordning av åtgärder för närliggande hus. Målet har varit att inventera och ställa krav på alla avlopp till 2015. Detta bedöms inte vara möjligt med de resurser som avsatts.

I kartan i bilaga 3 framgår vilka områden som inventerats och vilka som står på tur. Med en ökning av nuvarande tempo till inventering av 500 hus per år mot tidigare 300 hus per år beräknas samtliga avrinningsområden i kommunen vara genomgångna 2018. Därefter planeras tillsyn vart 15:e år. Anläggningar med kemisk fällning och mer avancerad teknik behöver tillsyn med tätare intervall för att säkerställa att de fungerar som avsett.

Högre krav vid nyanläggning och nära vatten

Krav för nya och befintliga enskilda avlopp delas in i hög respektive normal skyddsnivå. Idag krävs hög skyddsnivå för nya avlopp med ansluten wc nära vatten (300 m från hav, 100 m från sjö och vattendrag). Vid nyanläggning ställs även krav på återföring av näringsämnen (minst 50 %).

Stegvis införs krav på hög skyddsnivå även för befintliga avlopp vilket sammanfattas i tabell 1. Vad de olika skyddsnivåerna innebär i krav på reningsgrad framgår av tabell 2.

Kravnivå	Nu	2015	2018	2021
Hög skyddsnivå	Nytablering av avlopp/wc 100 m från sjö/vattendrag, 300 m från havet	Nytablering av avlopp/wc 100 m från sjö/vattendrag, 300 m från havet	Nytablering av avlopp/wc 100 m från sjö/vattendrag, 300 m från havet	Nytablering av avlopp/wc 100 m från sjö/vattendrag, 300 m från havet
Hög skyddsnivå		Områden med detaljplan, områdesbestämmelser eller samlad bebyggelse	Områden med detaljplan, områdesbestämmelser eller samlad bebyggelse	Områden med detaljplan, områdesbestämmelser eller samlad bebyggelse
Hög skyddsnivå		Åtgärder av befintlig anläggning 100/300 m från vattenområde med <i>otillfredsställande status</i>	Åtgärder av befintlig anläggning 100/300 m från vattenområde med <i>måttlig status</i>	Åtgärder av befintlig anläggning 100/300 m från vattenområde
Normal skyddsnivå	Ändring av samtliga befintliga anläggningar	Ändring av befintliga anläggningar som inte är nära vattenområde med <i>otillfredsställande status</i>	Ändring av befintliga anläggningar som inte är nära vattenområde med <i>måttlig status</i>	Ändring av befintliga anläggningar som inte är nära vattenområde
Hög skyddsnivå, hygien	Tätbebyggda områden fastställda i lokala föreskrifter	Tätbebyggda områden fastställda i lokala föreskrifter	Tätbebyggda områden fastställda i lokala föreskrifter	Tätbebyggda områden fastställda i lokala föreskrifter
Kretslopp	Krav vid nytablering av avlopp/wc Tank för wc okey i planlagda fritidsområden om avfallet organiserat återförs som gödning	Krav vid nytablering av avlopp/wc	Krav vid nytablering av avlopp/wc	Krav vid nytablering av avlopp/wc

Tabell 1. Krav på skyddsnivå

	Normal skyddsnivå	Hög skyddsnivå 300 m från hav 100 m från sjö/vattendrag	Hög skyddsnivå hygien Tätbebyggda områden
Fosfor	70 %	90 %	Badvattenkvalitet
Kväve	40 %	50 %	
BOD (syreförbr ämnen)	90 %	90 %	

Tabell 2. Krav för normal respektive hög skyddsnivå

Kraven gäller enskilt avlopp och mindre gemensambetsanläggningar

För större gemensambetsanläggningar (>50 pe) gäller alltid hög skyddsnivå

pe = belastningen på en reningsanläggning i form av syreförbrukande ämnen (BOD7) omräknat till en nivå som motsvarar den ungefärliga belastningen från en person under ett dygn (70 g).

Tätbebyggt område är i detta sammanhang ett område som utpekats i Västerviks Lokala föreskrifter

Avloppsanläggningar ska vara tillförlitliga och driftsäkra. Det bör vara enkelt att kontrollera funktionen.

I gränlandet mellan enskilt och allmänt avlopp

I närheten av kommunala verksamhetsområden och gemensambetsanläggningar ska anslutning alltid utredas innan enskild lösning kan bli aktuell.

En prioritering av områden i kommunen avseende behov av gemensambetslösning av VA utfördes 2008 och fastställs i Översiktsplanen 2025. Denna prioritering ligger till grund för tillsynsplanen. Sedan 2008 har huvuddelen av de högst prioriterade områdena åtgärdats. I tabell 3 redovisas de prioriterade områden som i dagsläget inte är åtgärdade. Arbeten har under 2012 påbörjats för Horn och Lugnet-Sjöshult.

Att tillskapa gemensambetsanläggningar är en lång process som måste få ta tid. Några år innan Miljö- och byggnadsnämnden beslutar om föreläggande/förbud riktat mot respektive fastighetsägare planeras dialog med fastighetsägarna i området.

Prioritet	Nu	2015	2018	2021
Högsta prioritet Horn, Lugnet-Sjöshult, Tättö-Gröndalen, Västra Eknö, Östra Eknö, Norrhult	Dialog med fastighetsägare	Beslut		
Hög prioritet Djursnäs, Flatvarp, Ytterby, Äskestock, Hasselö sand		Dialog med fastighetsägare	Beslut	
Lägre prioritet Vinö, Åkerholm, Bågvik, Strömsholmen, Björkö, Flövik (Hasselö), Horsö, Lilla Rätö, Lerboholm, Sladö, Äldersbäck			Dialog med fastighetsägare	Utvärdering, behov omprövas

Tabell 3. Tillsyn av prioriterade tätbebyggda områden

Prioriterade områden med förhållandevis lågt antal hus följs upp via samma rutiner som enskilda hus på landsbygden när respektive avrinningsområde inventeras. Detta gäller områdena Gladhammar-Lunden, Idö, Nordväst Piperskärr och Nävelsö. Fastighetsägarna kommer senast 2015 att ha fått information och krav på åtgärder.

Gemensamhetsanläggningar, större än 50 pe

Reningskraven moderniseras och möjligheten till anslutning till den allmänna reningsanläggningen övervägs där det är möjligt. Vid behov initieras omprövning av villkor. Kretsloppsanpassade lösningar med återföring av slam till åkermark eftersträvas. Antalet nya anläggningar som ska prövas kommer troligen att öka beroende på inventeringen av enskilda avlopp och att den sk Start-hjälpen gett bidrag till utredning av avloppslösningar i tätbebyggda områden med enskilt avlopp. Vid prövning förutses hög skyddsnivå, se tabell 2. I tabellen i bilaga 2 redovisas när riktad tillsyn planeras på befintliga anläggningar. Dessa är relativt nya varför det snarare är aktuellt med en översyn och utvärdering av gällande villkor än att ställa nya och strängare krav.

Anläggning	Nu	2015	2018	2021
Nya anläggningar Jfr tabell 3	Dialog med fastighetsägare	Dialog och Prövning	Dialog och Prövning	
Befintliga anläggningar			Utvärdering, av villkor	Utvärdering av villkor

Tabell 4. Tillsynsfokus på större gemensamhetsanläggningar

Allmänna anläggningar, mindre än 1000 pe

Reningsfunktionen och kraven på anläggningarna ses över. Vid behov initieras omprövning av villkor. I dessa sammanhang övervägs även möjligheten att ansluta fler fastigheter till aktuell anläggning. För att minska belastningen på anläggningarna är det viktigt att ledningsnäten saneras och att hanteringen av dagvatten ses över innan nya reningsmetoder införs. Minskad belastning och jämnare flöde ger ofta bättre reningsresultat. Kretsloppsanpassad slamkvalité eftersträvas. I tabellen i bilaga 2 redovisas när riktad tillsyn planeras utifrån recipientens känslighet.

Anläggning	Nu	2015	2018	2021
Ukna/Storsjö				Utvärdering av villkor
Helgenäs			Utvärdering villkor	
Blackstad/Grönhult				Utvärdering av villkor
Gladhammar	Belastning		Utvärdering villkor	
Odensvi			Utvärdering villkor	
Tyllinge	Pågående ärende		Utvärdering av villkor	
Västrum		Utvärdering av villkor		

Tabell 5. Tillsynsfokus på mindre allmänna anläggningar

Allmänna anläggningar, större än 1000 pe

Reningsfunktionen och kraven på anläggningarna ses över. Vid behov initieras omprövning av villkor. Utökning av verksamhetsområden eller förslag till avtalsanslutningar av ytterligare abonnenter övervägs. Deltagande i planeringen av ledningsnätets sanering för att minska belastningen från både ovidkommande vatten och dagvatten. Separata system för dagvatten bör eftersträvas. Lösningar för att på ett miljöriktigt sätt hantera bräddavlopp diskuteras för de fall där bräddning inte kan undvikas.

I ett övergångsskede kommer slammet att nyttjas för täckning på Målserums avfallsanläggning vilket medför att mellantiden kan användas för ett aktivt uppströmsarbete i samverkan mellan huvudmannen för de allmänna VA-anläggningarna och tillsynsmyndigheten. Detta senare kommer att medföra ett behov av riktad tillsyn på de anläggningar som är anslutna till respektive reningsverk. Målet är att uppnå en kretsloppsanpassad slamkvalité. I tabellen i bilaga 2 redovisas när tillsyn planeras utifrån recipientens känslighet.

För vissa recipienter kan det bli aktuellt att utreda behovet av rening på dagvattenutsläpp. Det är troligt att detta blir aktuellt i sett senare skede när åtgärder vidtagits på befintliga reningsanläggningar.

Anläggning	Nu	2015	2018	2021
Västervik	Prövning, ledningsnät,	Bräddning, uppströmsarbete	Dagvatten	Utvärdering
Gamleby	Prövning, ledningsnät, belastning	Bräddning, uppströmsarbete	Dagvatten	Utvärdering
Loftahammar	Belastning, ledningsnät,	Prövning, uppströmsarbete	Dagvatten	
Ankarsrum	Ledningsnät	Uppströmsarbete	Bräddning	Dagvatten
Överum		Uppströmsarbete	Bräddning	Dagvatten

Tabell 6. Tillsynsfokus på större allmänna anläggningar

Tillsyn vatten

Målet med tillsynen är att kunna säkerställa dricksvatten av god kvalitet och tillräcklig mängd till kommuninnevånarna.

Allmänna anläggningar

Tillsynen är inordnad under livsmedelstillsynen med årlig tillsyn på de större allmänna anläggningarna och tillsyn med längre intervall på de mindre allmänna och gemensamhetsanläggningarna. För närvarande ligger fokus på egenkontrollprogrammen.

Enskilda anläggningar

Miljö- och byggnadsnämnden har en rådgivningsskyldighet. Ett samverkansprojekt i länet riktat mot enskilda vattentäkter har inletts under 2012. Fokus ligger här på att informera och uppmuntra till provtagning för att få klarhet i kvalitén på enskilt dricksvatten. I nya lokala föreskrifter (fastställs av kommunfullmäktige 2012) införs tillståndsplikt för nya borrhål i tätbebyggda områden och anmälningsplikt i hela kustzonen. Detta förväntas minska risken att nya brunnar som riskerar vattenkvalitén för grannhus kommer till. Förhoppningsvis ökar även kännedomen om enskilda dricksvattenuttag.

Skyddsområden för vattentäkter

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för skyddsområden men bedriver ingen återkommande tillsyn på detta område. Miljö- och byggnadsnämndens ambition är att få tillsynen delegerad. Fokus på detta område bör vara att få en översyn och uppdatering av skyddsföreskrifterna så att långsiktigt intressanta dricksvattenresurser kan skyddas. Utgångspunkten för detta arbete blir den regionala vattenförsörjningsplan som håller på att tas fram.

Resursbehov för tillsynen

Tillsynsplanen ger en samlad och strukturerad bild av den tillsyn som planeras de närmaste åren. Det mesta är sådant som ryms inom befintliga arbetsuppgifter. För vissa delar kommer det att behövas en förstärkning av resurserna om arbetet ska vara genomförbart. Det är i första hand tillsynen riktad mot enskilda avlopp som kan förväntas öka jämfört med dagens nivå. Vi förutsätter att de resurser som tillförts från kommunledningen sedan 2007, för arbetet med enskilda avlopp, fortsatt tilldelas i samma omfattning som idag under den tid som tillsynsplanen löper. Detta tillskott är helt nödvändigt för ett positivt arbetssätt och täcker de inledande kontakterna, utskicken och administrationen vid inventering och krav. Övriga kostnader tas ut som avgifter i samband med ansökan om anläggande eller ändring av avlopp.

Krav på respektive fastighetsägare i tätbebyggda områden med enskilt avlopp kan medföra att miljö- och byggnadskontoret först måste inventera samtliga avlopp i det aktuella området. I dagsläget finns inga resurser avsatta för detta ändamål. Vår bedömning är att en rimlig nivå är inventering av ca 100 fastigheter (avlopp) under ett år. Om det i genomsnitt krävs 3 timmar per fastighet att inventera och sammanställa resultat och förslag till åtgärder motsvarar detta en ungefärlig kostnad av 250 tkr per år i dagens penningvärde. Eftersom arbetet kommer att löpa över lång tid är det rimligt att i varje budgetprocess överväga en indexuppräknning av dessa medel med Labour Cost Index för tjänstemän (LCI tjm). Första gången som begäran om dessa medel kommer att tas upp blir i budgetprocessen för 2014.

Tillsynen av gemensamhetsanläggningar och allmänna anläggningar (avlopp) finansieras av tillsynsavgifter enligt fastställd taxa. Tillsynen av vattenreningsanläggningarna finansieras av avgifter liksom tillsynen inom skyddsområden för vatten. När det blir aktuellt med tillsyn av skyddsområden och inrättande av nya skyddsområden får en lämplig taxa tas fram för detta ändamål.

Revidering av planen

En uppföljning av planen görs årligen i verksamhetsplanen. Översyn sker enligt Vattenmyndighetens 6-årscyklar, inför 2021, 2027 o.s.v. och en eventuell revidering vid behov redan 2015.

Bilagor:

1. Karta med ekologisk status i ytvatten i Västerviks kommun.
2. Tabell med tillsynsplan för avlopp.
3. Karta med inventeringsområden för enskilda avlopp.